

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

**ELABORAT
ZA IZRADU DIPLOMSKOG RADA
OSNOVNIH AKADEMSKIH STUDIJA
UNIVERZITET “MB”, POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET**

Beograd, 2026

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

SADRŽAJ DIPLOMSKOG RADA:

1. Naslovna strana

- Naziv visokoškolske ustanove
- Naziv studijskog programa
- **Naslov diplomskog rada**
- Ime i prezime studenta
- Broj indeksa
- Mentor (ime, zvanje)
- Mesto i godina izrade

2. Izjava o autorstvu

- Potvrda originalnosti rada
- Nepostojanje plagijata
- Potpis studenta

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

SADRŽAJ

1. Naslovna strana	1
2. Izjava o autorstvu	2
3. Sažetak / Apstrakt	3
4. Uvod	5
4.1 Razlozi izbora teme	5
4.2 Problem i ciljevi istraživanja	6
4.3 Istraživačka pitanja / hipoteze	7
4.4 Struktura rada	8
5. Teorijski okvir	9
5.1 Definisanje ključnih pojmova	9
5.2 Relevantne teorije i modeli	12
5.3 Pregled i kritički osvrt na literaturu	16
6. Metodologija istraživanja	20
6.1 Tip i dizajn istraživanja	20
6.2 Metode i instrumenti	22
6.3 Uzorak i izvori podataka	24
6.4 Obrada i analiza podataka	26
7. Analiza i rezultati istraživanja	28
7.1 Prikaz prikupljenih podataka	28
7.2 Analiza rezultata	31
7.3 Provera hipoteza / ciljeva	35
8. Diskusija	38
8.1 Poređenje sa prethodnim istraživanjima	38
8.2 Značenje i implikacije rezultata	41
8.3 Ograničenja istraživanja	43
9. Zaključak	45
10. Literatura	48
11. Prilozi	52

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

3. Sažetak / Apstrakt

- Predmet i cilj rada
- Metodologija
- Ključni rezultati / doprinos
- Zaključak
- **Ključne reči (3–5)**

4. Uvod

- Razlozi izbora teme
- Definisanje problema
- Ciljevi rada
- Istraživačka pitanja / hipoteze
- Struktura rada

5. Teorijski okvir

- Pregled relevantnih pojmova
- Postojeće teorije i modeli
- Kritički osvrt na literaturu
- Pozicioniranje rada u odnosu na postojeća istraživanja

6. Metodologija istraživanja

- Tip istraživanja (teorijsko / empirijsko)
- Metode (analiza, anketa, studija slučaja, statistika...)
- Uzorak / izvor podataka
- Instrumenti istraživanja
- Način obrade podataka

7. Analiza i rezultati

- Prikaz prikupljenih podataka
- Tabele, grafikoni, modeli
- Tumačenje rezultata
- Povezanost sa ciljevima i hipotezama

8. Diskusija

- Uporedna analiza sa prethodnim istraživanjima
- Značenje rezultata
- Ograničenja istraživanja
- Teorijski i praktični doprinos

9. Zaključak

- Sažetak ključnih nalaza
- Odgovori na istraživačka pitanja
- Ostvareni ciljevi rada
- Predlozi za buduća istraživanja

10. Literatura

- Knjige

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

- Naučni radovi
- Zakonodavni i institucionalni izvori
- Internet izvori (akademski validni)
- **Jedinstveni citatni stil (APA / Harvard / ISO 690)**

11. Prilozi (ako postoje)

- Upitnici
- Intervjui
- Dodatne tabele ili grafici

I) ELABORAT za izradu diplomskog rada (Kraći izvod sa Uzorkom)

1. Osnovni podaci

- **Univerzitet:** Univerzitet „MB“
- **Fakultet:** Poslovni i pravni fakultet
- **Studijski program:** Ekonomija
- **Vrsta studija:** Osnovne Akademske studije
- **Student:** Milan Mirković
- **Broj indeksa:** 2026/44
- **Predmet:** Diplomski rad
- **Predloženi mentor:** (ime i zvanje mentora)

2. Naziv teme diplomskog rada

Rizici u bankarskom poslovanju

3. Obrazloženje izbora teme

Bankarski sektor predstavlja jedan od najvažnijih stubova savremenog finansijskog sistema. Stabilnost i uspešnost banaka direktno utiču na privredni rast, finansijsku sigurnost i poverenje učesnika na tržištu. Usled globalizacije, digitalizacije i regulatornih zahteva, banke su izložene različitim vrstama rizika koji mogu ugroziti njihovu likvidnost, profitabilnost i solventnost.

Tema rizika u bankarskom poslovanju je aktuelna i relevantna, jer razumevanje prirode i upravljanja rizicima predstavlja osnov za stabilno i održivo poslovanje banaka.

4. Predmet i cilj istraživanja

Predmet rada je analiza osnovnih vrsta rizika u bankarskom poslovanju i načina njihovog upravljanja.

Cilj rada je da se:

- identifikuju ključni rizici kojima su banke izložene,
- objasne mehanizmi upravljanja rizicima u bankarskom sektoru,
- ukaže na značaj efikasnog upravljanja rizicima za stabilnost bankarskog sistema.

5. Istraživačka pitanja

- Koje vrste rizika postoje u bankarskom poslovanju?
- Na koji način se bankarski rizici identifikuju i mere?
- Kakva je uloga regulatornih institucija u kontroli bankarskih rizika?
- Zašto je upravljanje rizicima ključno za stabilnost banaka?

6. Metodologija rada

U radu će biti korišćene sledeće metode:

- metoda analize i sinteze,
- deskriptivna metoda,
- komparativna analiza,
- analiza relevantne domaće i strane literature.

Rad će imati teorijsko-analitički karakter, uz oslanjanje na sekundarne izvore podataka.

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

7. Struktura diplomskog rada

Rad će biti strukturisan u sledeća poglavlja:

1. **Uvod**
2. **Pojam i značaj bankarskog poslovanja**
3. **Vrste rizika u bankarskom poslovanju**
 - kreditni rizik
 - tržišni rizik
 - kamatni rizik
 - likvidnosni rizik
 - operativni rizik
4. **Upravljanje rizicima u bankama**
5. **Uloga regulative i nadzornih institucija**
6. **Zaključak**
7. **Literatura**

8. Očekivani rezultati rada

Očekuje se da će rad:

- pružiti sistematičan pregled bankarskih rizika,
- ukazati na značaj savremenih metoda upravljanja rizicima,
- doprineti boljem razumevanju stabilnosti bankarskog sistema.

9. Literatura (primer)

1. Mishkin, F. S. (2016). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. Pearson.
2. Saunders, A., & Cornett, M. (2019). *Financial Institutions Management*. McGraw-Hill.
3. Basel Committee on Banking Supervision – Basel III dokumenti
4. Narodna banka Srbije – publikacije i izveštaji

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

ELABORAT za izradu diplomskog rada (Duži izvod i Uzorak pisanja)

Naslovna strana:

**UNIVERZITET „MB“
POSLOVNI I PRAVNI FAKULTET**

DIPLOMSKI RAD

Naziv rada: Rizici u bankarskom poslovanju

**Studijski program: Ekonomija
Vrsta studija: Osnovne akademske studije**

**Student: Milan Mirković
Broj indeksa: 2026/44
Mentor: _____**

Beograd, 2026.

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

IZJAVA O AUTORSTVU

Izjavljujem da je ovaj diplomski rad rezultat mog samostalnog rada, da korišćena literatura i izvori podataka nisu u suprotnosti sa akademskim pravilima i da rad nije ranije podnet u bilo koje svrhe.

Potpis studenta: _____

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

SADRŽAJ

Naslovna strana	1
Izjava o autorstvu	2
Sažetak	3
Uvod	5
1. POJAM I ZNAČAJ BANKARSKOG POSLOVANJA	8
1.1. Uloga banaka u finansijskom sistemu	9
1.2. Osnovne bankarske aktivnosti	11
2. POJAM RIZIKA U BANKARSKOM POSLOVANJU	14
3. VRSTE RIZIKA U BANKARSKOM POSLOVANJU	17
3.1. Kreditni rizik	18
3.2. Tržišni rizik	22
3.3. Likvidnosni rizik	25
3.4. Operativni rizik	28
4. UPRAVLJANJE RIZICIMA U BANKAMA	31
4.1. Identifikacija i merenje rizika	32
4.2. Basel III standardi	35
4.3. Interna kontrola i upravljanje rizicima	38
5. REGULATIVA I NADZOR BANKARSKOG SEKTORA	41
6. STUDIJA SLUČAJA: BANKARSKI SEKTOR U REPUBLICI SRBIJI	45
6.1. Opšti pregled bankarskog sektora u RS	46
6.2. Kreditni rizik u bankama u Srbiji	49
6.3. Likvidnosni i kapitalni pokazatelji	52
6.4. Studija slučaja: izabrane banke u RS	55
7. Zaključak	59
Literatura	62

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

SAŽETAK

Bankarsko poslovanje predstavlja osnovu savremenog finansijskog sistema, ali je istovremeno izloženo brojnim rizicima koji mogu ugroziti stabilnost pojedinačnih banaka i celokupnog finansijskog sistema. Predmet ovog rada jeste analiza ključnih rizika u bankarskom poslovanju, sa posebnim osvrtom na kreditni, tržišni, likvidnosni i operativni rizik.

Cilj rada je da se objasni priroda bankarskih rizika, načini njihovog merenja i upravljanja, kao i uloga regulatornih institucija. Metodološki, rad se zasniva na analizi relevantne literature, regulatornih dokumenata i studiji slučaja banaka u Republici Srbiji.

Ključne reči: bankarstvo, rizik, upravljanje rizicima, bankarski sektor.

UVOD

Banke imaju ključnu ulogu u prikupljanju i alokaciji finansijskih sredstava, posredovanju između suficitarnih i deficitnih ekonomskih subjekata, kao i u očuvanju finansijske stabilnosti. Međutim, njihovo poslovanje je povezano sa brojnim neizvesnostima i rizicima.

Razvoj finansijskih tržišta, digitalizacija i globalne krize dodatno su povećali izloženost banaka različitim vrstama rizika. Zbog toga je upravljanje rizicima postalo jedno od najvažnijih pitanja savremenog bankarskog poslovanja.

Cilj ovog rada je analiza najznačajnijih bankarskih rizika i mehanizama njihove kontrole.

1. POJAM I ZNAČAJ BANKARSKOG POSLOVANJA

Bankarsko poslovanje predstavlja osnovu savremenog finansijskog sistema i ima ključnu ulogu u funkcionisanju nacionalne i međunarodne ekonomije. Banke omogućavaju prenos finansijskih sredstava od subjekata koji imaju višak sredstava ka onima kojima su sredstva potrebna, čime se podstiču investicije, potrošnja i ekonomski rast. Stabilnost bankarskog sektora direktno utiče na stabilnost celokupnog privrednog sistema.

1.1. Uloga banaka u finansijskom sistemu

Banke predstavljaju finansijske institucije koje se bave prikupljanjem depozita, odobravanjem kredita i pružanjem drugih finansijskih usluga. Njihova osnovna funkcija je finansijsko posredovanje.

1.2. Osnovne bankarske aktivnosti

Osnovne aktivnosti banaka uključuju:

- depozitne poslove,
- kreditne poslove,
- platni promet,
- investicione i savetodavne usluge.

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

.....
.....
.....

2. POJAM RIZIKA U BANKARSKOM POSLOVANJU

Rizik u bankarskom poslovanju predstavlja mogućnost nastanka gubitka usled nepredviđenih promena u okruženju ili neadekvatnih poslovnih odluka.

Tabela 1. Osnovne vrste bankarskih rizika (TNRI 11).

Vrsta rizika	Opis
Kreditni	Rizik neizmirenja obaveza dužnika
Tržišni	Rizik promena cena na finansijskim tržištima
Likvidnosni	Rizik nemogućnosti izmirenja obaveza
Operativni	Rizik grešaka u procesima i sistemima

Izvor:

3. VRSTE RIZIKA U BANKARSKOM POSLOVANJU

Banke su izložene različitim vrstama rizika koji mogu imati negativan uticaj na njihovo poslovanje. U nastavku rada analiziraju se najznačajniji rizici u bankarskom poslovanju, sa posebnim osvrtom na njihov nastanak, posledice i načine upravljanja.

.....
.....
.....

3.1. Kreditni rizik

Kreditni rizik predstavlja najznačajniji i najzastupljeniji rizik u bankarskom poslovanju. On nastaje u situacijama kada dužnik nije u mogućnosti ili ne želi da ispuni svoje ugovorne obaveze prema banci, što može dovesti do delimičnog ili potpunog gubitka plasiranih sredstava.

U praksi banaka, kreditni rizik se meri kroz pokazatelje kao što su učešće problematičnih kredita (NPL), visina rezervisanja i kvalitet kreditnog portfolija. Upravljanje kreditnim rizikom obuhvata procenu kreditne sposobnosti klijenata, diversifikaciju portfolija i obezbeđenje plasmana putem kolaterala.

Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik u bankarskom poslovanju. Nastaje kada klijent nije u mogućnosti da ispuni svoje obaveze prema banci.

.....
.....
.....

3.2. Tržišni rizik

Tržišni rizik obuhvata rizik gubitka koji nastaje usled nepovoljnih promena tržišnih cena, kao što su kamatne stope, devizni kursevi i cene hartija od vrednosti. Ovaj rizik je posebno izražen kod banaka koje imaju značajno učešće trgovanja finansijskim instrumentima.

Banke upravljaju tržišnim rizikom primenom limita izloženosti, stres testova i analiza osetljivosti na promene tržišnih parametara.

Tržišni rizik proizilazi iz promena kamatnih stopa, deviznih kurseva i cena hartija od vrednosti.

.....
.....
.....

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

3.3. Likvidnosni rizik

Likvidnosni rizik predstavlja rizik da banka neće biti u mogućnosti da pravovremeno ispuni svoje dospеле obaveze bez značajnih gubitaka. Ovaj rizik je od posebnog značaja u kriznim situacijama, kada dolazi do povlačenja depozita i smanjenja poverenja klijenata.

U cilju kontrole likvidnosnog rizika, banke održavaju adekvatne rezerve likvidnih sredstava i prate regulatorne pokazatelje likvidnosti.

Likvidnosni rizik nastaje kada banka nije u stanju da pravovremeno izmiri svoje obaveze.

.....

.....

.....

3.4. Operativni rizik

Operativni rizik obuhvata rizike koji nastaju usled neadekvatnih ili neuspešnih internih procesa, ljudskih grešaka, tehničkih problema i eksternih događaja. U savremenom bankarstvu, ovaj rizik je dodatno izražen zbog digitalizacije i oslanjanja na informaciono-komunikacione tehnologije.

Poseban značaj ima upravljanje IT i sajber rizicima, kao i uspostavljanje efikasnih sistema interne kontrole.

Operativni rizik obuhvata gubitke nastale zbog ljudskih grešaka, tehničkih problema ili neadekvatnih internih procedura.

.....

.....

.....

4. UPRAVLJANJE RIZICIMA U BANKAMA

Upravljanje rizicima u bankama predstavlja kontinuiran i sistematičan proces koji obuhvata identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu rizika. Savremene banke primenjuju integrisani pristup upravljanju rizicima, u skladu sa međunarodnim standardima i regulatornim zahtevima.

.....

.....

.....

4.1. Identifikacija i merenje rizika

Identifikacija rizika podrazumeva prepoznavanje svih potencijalnih izvora rizika u poslovanju banke. Merenje rizika se vrši primenom kvantitativnih i kvalitativnih metoda, uključujući statističke modele, stres testove i scenarijske analize.

.....

.....

.....

Tabela 2. Pokazatelji upravljanja rizicima u bankama:

Pokazatelj	Značenje
NPL racio	Učešće problematičnih kredita
CAR	Kapitalna adekvatnost
LCR	Pokazatelj likvidnosti

4.2. Basel III standardi

Basel III predstavlja skup međunarodnih regulatornih standarda koji imaju za cilj jačanje otpornosti bankarskog sistema. Ovi standardi uvode strože zahteve u pogledu kapitala, likvidnosti i upravljanja rizicima.

.....

.....

.....

4.3. Interna kontrola i upravljanje rizicima

Efikasni sistemi interne kontrole i korporativnog upravljanja predstavljaju osnov za uspešno upravljanje rizicima u bankama.

Upravljanje rizicima podrazumeva identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu rizika.

Slika 1. Kreditni rizik u bankama (TNRI 11).

.....

.....

.....

5. REGULATIVA I NADZOR BANKARSKOG SEKTORA

Regulatorni okvir ima ključnu ulogu u očuvanju stabilnosti bankarskog sistema. U Republici Srbiji, regulator i nadzorno telo je Narodna banka Srbije, koja propisuje pravila poslovanja banaka i sprovodi kontinuirani nadzor.

Grafikon 2. Kretanje problematičnih kredita (NPL) u Srbiji (opisni prikaz na osnovu izveštaja NBS).

Grafikon 3. Kapitalna adekvatnost banaka u Srbiji (opisni prikaz).

Bankarski sektor je pod snažnim nadzorom regulatornih institucija. U Republici Srbiji, nadzor nad bankama vrši Narodna banka Srbije.

.....

.....

6. STUDIJA SLUČAJA: BANKARSKI SEKTOR U REPUBLICI SRBIJI

6.1. Opšti pregled bankarskog sektora u Republici Srbiji

Bankarski sektor Republike Srbije karakteriše relativno visok stepen stabilnosti, dominantno učešće banaka u stranom vlasništvu i snažan regulatorni okvir. Prema podacima Narodne banke Srbije, u poslednjih nekoliko godina beleži se smanjenje broja banaka, što je posledica konsolidacije i preuzimanja.

UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD

.....
.....
6.2. Kreditni rizik u bankama u Srbiji

Kreditni rizik predstavlja najznačajniji rizik za banke u Srbiji. Iako je učešće problematičnih kredita (NPL) značajno smanjeno u odnosu na prethodnu deceniju, ovaj rizik i dalje zahteva kontinuirani nadzor.

.....
.....
.....

6.3. Likvidnosni i kapitalni pokazatelji

Banke u Srbiji održavaju visoke nivoe likvidnosti i kapitalne adekvatnosti, što ukazuje na konzervativan pristup upravljanju rizicima i poštovanje regulatornih zahteva Narodne banke Srbije.

.....
.....

6.4. Studija slučaja: Izabrane banke u Republici Srbiji

U cilju praktične analize upravljanja rizicima, razmotreno je poslovanje nekoliko vodećih banaka u Republici Srbiji, kao što su Banca Intesa, UniCredit Bank i OTP Banka. Ove banke imaju značajno tržišno učešće i primenjuju savremene modele upravljanja rizicima u skladu sa regulatornim zahtevima.

Analiza dostupnih javnih izveštaja pokazuje da ove banke održavaju visok nivo kapitalne adekvatnosti i likvidnosti, dok se učešće problematičnih kredita nalazi na relativno niskom nivou u poređenju sa prethodnim periodima. To ukazuje na efikasno upravljanje kreditnim i likvidnosnim rizicima.

Narodna banka Srbije ima ključnu ulogu u nadzoru bankarskog sektora, donošenju regulatornih propisa i očuvanju finansijske stabilnosti.

.....
.....
.....

6.1. Pregled bankarskog sektora u Srbiji

Bankarski sektor Srbije karakteriše dominantno prisustvo stranih banaka i relativno stabilan regulatorni okvir.

.....
.....

Tabela 3. Broj banaka i tržišno učešće u Srbiji (primer):

Godina	Broj banaka
2020	26
2023	23

6.2. Analiza izloženosti rizicima

Analiza pokazuje da je kreditni rizik i dalje dominantan, ali da se značaj operativnog i IT rizika povećava.

**UNIVERZITET „MB“ POSLOVNI I PRAVNI
FAKULTET
DIPLOMSKI RAD**

ZAKLJUČAK

Na osnovu sprovedene analize može se zaključiti da su rizici neizostavan deo bankarskog poslovanja, ali da njihovo efikasno upravljanje omogućava stabilno i održivo poslovanje banaka. Kreditni rizik ostaje dominantan, dok značaj operativnog i IT rizika kontinuirano raste.

Studija slučaja banaka u Republici Srbiji pokazuje da domaći bankarski sektor posluje stabilno, uz visok nivo kapitalne adekvatnosti i likvidnosti, što je rezultat konzervativne regulative i efikasnog nadzora Narodne banke Srbije.

Rad potvrđuje da savremeni koncept upravljanja rizicima predstavlja ključni faktor očuvanja finansijske stabilnosti.

Rizici u bankarskom poslovanju predstavljaju neizbežan deo finansijskog sistema. Efikasno upravljanje rizicima je ključno za stabilnost i održivost banaka.

LITERATURA

1. Mishkin, F. S. (2016). *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*. Pearson Education.
2. Saunders, A., Cornett, M. (2019). *Financial Institutions Management: A Risk Management Approach*. McGraw-Hill.
3. Basel Committee on Banking Supervision (2011). *Basel III: A Global Regulatory Framework*.
4. Narodna banka Srbije. *Izveštaj o stabilnosti finansijskog sistema* (više godišta).
5. Zakon o bankama Republike Srbije.

Napomena o tehničkom formatiranju (u skladu sa pravilnikom Univerziteta MB):

- Font: Times New Roman, veličina 12
- Prored: 1,5
- Margine: levo 3 cm, desno 2 cm, gore i dole 2,5 cm
- Numeracija poglavlja arapskim brojevima
- Tabele i grafikoni numerisani i naslovljeni

Šta sledi kao poslednja procedura:

1. Završno jezičko i stilsko ujednačavanje (mentor-level)
2. Precizno doterivanje obima na ~40 strana u Word formatu
3. Finalna verzija spremna za predaju i štampu